

SOSIALISMI JA USKONTO

Koko nykyinen yhteiskunta on rakennettu sen pohjalle, että maanomistaja- ja kapitalistiluokkaan kuuluva mitättömän pieni väestövähemmistö riistää työväenluokan valtavan suuria joukkoja. Tämä yhteiskunta on orjanomistusyhteiskunta, sillä „vapaille” työläisillä, jotka koko ikänsä tekevät työtä pääoman hyväksi, „on oikeus” vain sellaisiin toimeentulovälineisiin, mitkä ovat välttämättömiä voittoa tuottavien orjien ylläpitämiseksi, kapitalistisen orjuuden turvaamiseksi ja ikuistamiseksi.

Työläisiin kohdistuva taloudellinen sorto aiheuttaa ja synnyttää kiertämättömästi kaikenlaisia poliittista sortoa, sosiaalista nöyryytystä, joukkojen henkisen ja siveellisen elämän raaistamista ja pimittämistä. Työläiset voivat hankkia itselleen enemmän tai vähemmän laajan poliittisen vapauden taistellakseen taloudellisen vapautuksensa puolesta, mutta mikään vapaus ei pelasta heitä kurjuudesta, työttömyydestä ja sorrosta niin kauan, kuin ei ole lyöty alas pääoman valtaa. Uskonto on eräs laji sitä henkistä sortoa, mikä painaa kaikessa ja kaikkialla kansan joukkoja, joita rasittamassa on ainainen raataminen toisten hyväksi, puute ja yksinäisyys. Riistettyjen luokkien voimattomuus taistelussa riistäjiä vastaan synnyttää yhtä kiertämättömästi uskoa parempaan, haudantakaiseen elämään, kuin villi-ihmisen voimattomuus taistelussa luontoa vastaan synnyttää uskoa jumaliin, piruihin, ihmeisiin y.m.s. Sitä, joka koko ikänsä tekee työtä ja kärsii puutetta, uskonto opettaa olemaan nöyrä ja kärsivällinen maallisessa

elämässä, lohduttaen häntä toivolla, että se palkitaan taivaassa. Mutta niitä, jotka elävät toisten työllä, uskonto opettaa harjoittamaan hyväntekeväisyyttä maallisessa elämässä, tarjoten heille hyvin halvalla puolustuksen koko heidän riistäjäelämänsä varten ja myyden käypään hintaan pääsylippuja taivaalliseen autuuteen. Uskonto on oopiumia kansalle. Uskonto on eräs laji henkistä sikunaa, johon pääoman orjat hukuttavat ihmisolemuksensa ja vaatimuksensa saada edes hiukankin ihmisarvoa vastaavan elämän.

Mutta orja, joka on tajunnut orjuutensa ja noussut taisteluun vapautuksensa puolesta, on jo puoleksi lakannut olemasta orja. Suuren tehdasteollisuuden kasvattama ja kaupunkielämän valistama nykyajan tietoinen työläinen heittää halveksuen pois uskonnolliset ennakkoluulot ja jättää taivaan pappien ja porvarillisten tekopyhien teeskentelijöiden haltuun, taisteluihin hankkien itselleen parempaa elämää täällä maan päällä. Nykyinen proletariaatti aseftuu sosialismin puolelle, joka vetää tieteen taistelemaan uskonnollista pimeyttä vastaan ja vapauttaa työläiset uskosta haudantakaiseen elämään yhdistäen heidät todelliseen taisteluun paremman maallisen elämän puolesta.

Uskonto on julistettava jokaisen yksityisasiaksi — näillä sanoilla on totuttu tavallisesti ilmaisemaan sosialistien suhtautuminen uskontoon. Mutta näiden sanojen merkitys on määriteltävä tarkasti, etteivät ne voisi aiheuttaa mitään väärinkäsityksiä. Me vaadimme, että uskonto olisi yksityisasiasta valtion suhteen, mutta me emme mitenkään voi pitää uskontoa yksityisasiana oman puolueemme suhteen. Valtiolla ei pidä olla mitään tekemistä uskonnon kanssa, uskonnollisten yhteisöjen ei pidä olla yhteydessä valtioon. Jokaisen on oltava täysin vapaa tunnustamaan mitä uskontoa tahansa tai olemaan tunnustamatta mitään uskontoa, t.s. olemaan ateisti, niinkuin jokainen sosialisti tavallisesti onkin. Kerrassaan sallimatonta on tehdä jonkinlaista oikeuksia koskevaa eroa kansalaisten välille heidän uskonnollisten vakaumustensa perusteella. Yksinpä kaikki maininnatkin kansalaisten yhdestä tai toisesta uskontunnustuksesta on ehdottomasti hävitettävä virallisista asiakirjoista. Ei pidä myöntää mitään määrärahoja valtionkirkolle, mitään valtion varoja kirkollisille ja uskonnollisille yhteisöille, joiden on tullava aivan vapaiksi, virka-

vallasta riippumattomiksi samoinajattelevien kansalaisten liitoiksi. Ainoastaan täyttämällä loppuun saakka nämä vaatimukset voidaan tehdä loppu siitä häpeällisestä ja kirotusta menneisyydestä, jolloin kirkko on ollut orjallisesti riippuvainen valtiosta ja Venäjän kansalaiset orjallisesti riippuvaisia valtionkirkosta, jolloin ovat olleet voimassa ja käytössä keskiaikaiset inkvisitiolait (ne ovat vielä tähänkin asti jääneet rikoslakisäädöksiimme ja -asetuksiimme), jotka ovat rangaisseet sekä uskosta että epäuskosta, tehneet väkivaltaa ihmisen omalletunnolle ja sitoneet kruunun virkapaikat ja kruunun tulot yhden tai toisen valtiokirkollisen sikunan jakeluun. Kirkon täydellinen erottaminen valtiosta — siinä se vaatimus, jonka sosialistinen proletariaatti esittää nykyiselle valtiolle ja nykyiselle kirkolle.

Venäjän vallankumouksen on toteutettava tämä vaatimus poliittisen vapauden välttämättömänä elimellisenä osana. Venäjän vallankumous on siinä suhteessa erittäin edullisessa asemassa, sillä poliisimaisen ja maaorjuudellisen itsevaltiuden inhoittava virkavaltaisuus on aiheuttanut tyytymättömyyttä, kuohuntaa ja suuttumusta jopa papistonkin keskuudessa. Niin takapajuinen ja pimitetty kuin Venäjän oikeauskoinen papisto onkin ollut, niin senkin on Venäjänmaalla vallinneen vanhan, keskiaikaisen järjestelmän sortumisen ryske nyt saanut hereille. Sekin yhtyy vaatimaan vapautta, protestoi virkavaltaisuutta ja virkamiesten mielivaltaa vastaan, sitä poliisimaista urkinta-tehtävää vastaan, jota „jumalan palvelijoille” on tyrkytetty. Meidän, sosialistien, on tuettava tätä liikettä viemällä rehellisten ja vilpittömien pappismiesten vaatimukset perille asti, saamalla heidät puhumaan itsensä pussiin, kun he puhuvat vapaudesta, vaatimalla heitä katkaisemaan päättäväisesti kaikki uskonnon ja poliisin väliset yhteydet. Joko te olette vilpittömiä, ja silloin teidän on kannatettava kirkon täydellistä erottamista valtiosta ja koulun erottamista kirkosta, uskonnon julistamista täydellisesti ja ehdottomasti yksityisasiaksi. Tahi te ette hyväksy näitä johdonmukaisia vapausvaatimuksia,— ja silloin te siis olette vieläkin inkvisition perinteiden pauloissa, silloin te siis tuppaudutte yhä vieläkin kruununvirkoihin ja nauttimaan kruunununtuloja, silloin te siis ette luota aseenne henkiseen voimaan, otatte edelleenkin lahjuksia valtiovallalta,— ja

silloin koko Venäjän tietoiset työläiset julistavat teille armottoman sodan.

Uskonto ei ole yksityisasia, kun on kysymys suhteesta sosialistisen proletariaatin puolueeseen. Puolueemme on työväenluokan vapauttamiseksi taistelevien tietoisien, eturivin taistelijain liitto. Tällainen liitto ei voi eikä saa suhtautua välinpitämättömästi uskonnollisten uskomusten muodossa esiintyvään tiedottomuuteen, sivistymättömyyteen tai pimentolaisuuteen. Me vaadimme kirkon täydellistä erottamista valtiosta voidaksemme taistella uskonnollista pimeyttä vastaan puhtaasti aatteellisin ja vain aatteellisin asein, sanomalehdistömme, sanamme voimalla. Mutta me olemme perustaneet liittomme, VSDTP:n, muun muassa taistellaksemme juuri siten kaikkinaista työläisten uskonnollista petkuttamista vastaan. Meille aatteellinen taistelu ei ole yksityisasia, vaan koko puolueen, koko proletariaatin asia.

Jos näin on, niin miksi emme julista ohjelmassamme, että olemme ateisteja? miksi emme kiellä kristityiltä ja jumalaan uskovilta pääsyä puolueeseemme?

Tähän kysymykseen annettavan vastauksen on tehtävä selväksi se hyvin tärkeä ero, mikä on uskontokysymyksen porvarillis-demokraattisen ja sosialidemokraattisen asettelun välillä.

Ohjelmamme rakentuu kokonaan tieteellisen ja lisäksi nimenomaan materialistisen maailmankatsomuksen pohjalle. Sen vuoksi ohjelmamme selittämiseen sisältyy välttämättä myös uskonnollisen pimeyden todellisten historiallisten ja taloudellisten juurien selittäminen. Propagandamme sisältää välttämättä myös ateismin propagoimisen; vastaa- van tieteellisen kirjallisuuden julkaisemisen, jonka itsevaltiudellis-maajorjuudellinen valtiovalta on kieltänyt ankarasti ja jota se on tähän asti vainonnut, täytyy nyt tulla puolueetyömme erääksi alaksi. Meidän on nyt kai noudatettava neuvoa, jonka Engels antoi kerran saksalaisille sosialisteille: käännettävä ja levitettävä joukkomitassa XVIII vuosisadan ranskalaista valistuskirjallisuutta ja ateistista kirjallisuutta²⁶.

Mutta tällöin emme saa missään tapauksessa erehtyä asettamaan uskontokysymystä abstraktisesti, idealistisesti „järjen asiana”, luokkataistelusta irrallisena, niinkuin porvaristoon kuuluvat radikaaliset demokraatit sen usein

asettavat. Olisi typerää luulla, että työläisjoukkojen loputtomaan sortamiseen ja raaistamiseen perustuvassa yhteiskunnassa voitaisiin uskonnolliset ennakkoluulot hälvittää pelkällä saarnaavalla selittämällä. Olisi porvarillista ahdasmielisyyttä, jos unohdettaisiin se, että ihmiskuntaa painava uskonnollinen sorto on vain yhteiskunnan sisällä vallitsevan taloudellisen sarron tuote ja heijastus. Proletariaattia ei voida valistaa millään kirjasilla eikä millään saarnoilla, jollei sitä valista sen oma taistelu kapitalismin mustia voimia vastaan. Yhtenäisyys tässä sorretun luokan todella vallankumouksellisessa taistelussa paratiisin luomiseksi maan päällä on meille tärkeämpää kuin yhtenäisyys proletaarien mielipiteissä taivaallisesta paratiisista.

Senpä vuoksi emme puhu eikä meidän pidäkään puhua ohjelmassamme ateismistamme; senpä vuoksi emme kiellä eikä meidän pidäkään kieltää proletaareja, joille on jäänyt joitakin vanhojen ennakkoluulojen jätteitä, lähentymästä puoluettamme. Me tulemme aina julistamaan tieteellistä maailmankäsitystä, meille on välttämätöntä taistella joidenkin „kristittyjen” epäjohdonmukaisuutta vastaan, mutta tämä ei merkitse lainkaan sitä, että uskontokysymys pitäisi asettaa ensi sijalle, mikä ei sille suinkaan kuulu, että pitäisi sallia pirstottavan todella vallankumouksellisen, taloudellisen ja poliittisen taistelun voimia sellaisten kolmannen asteen mielipiteiden tai houreiden vuoksi, jotka menettävät nopeasti kaiken poliittisen merkityksen ja jotka itse taloudellisen kehityksen kulku heittää pian romuvarastoon.

Taantumuksellinen porvaristo on kaikkialla huolehtinut ja alkaa nyt meilläkin huolehtia uskonnollisen vihan lietsomisesta, kääntääkseen joukkojen huomion tähän suuntaan — pois niistä tositarkeista taloudellisista ja poliittisista peruskysymyksistä, joita vallankumoustaistelussaan yhdistyvä koko Venäjän proletariaatti nyt käytännössä ratkaisee. Tuo taantumuksellinen politiikka, jonka tarkoituksena on proletariaatin voimien pirstominen ja joka tänään ilmenee pääasiallisesti mustasotniaalaispogromeina, voi huomenna ehkä keksiä joitakin vielä hiotumpia reformeja. Joka tapauksessa me asetamme sen vastapainoksi tyynesti, johdonmukaisesti ja kärsivällisesti suoritettavan proletaarisen solidaarisuuden ja tieteellisen

maailmankäsityksen propagoimisen, joka on vapaa kaikkinaisesta toisarvoisten erimielisyyksien lietsomisesta.

Vallankumouksellinen proletariaatti saa aikaan sen, että uskonto tulee valtioon nähden todella yksityisasiaksi. Ja tässä keskiaikaisesta homeesta puhdistetussa poliittisessa järjestelmässä proletariaatti ryhtyy laajaan, avoimeen taisteluun hävittäääkseen taloudellisen orjuuden, joka on ihmiskunnan uskonnollisen pimittämisen todellinen alkulähde.

„Novaja Zhizn'' № 28,
joulukuun 3 pnä 1905
Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan
„Novaja Zhizn'' lehden
tekstin mukaan
